

УДК 338.48 (477.83)

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О. Березівська, к. е. н.

ORCID ID: 0000-0001-6892-6238

З. Березівський, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0001-5731-1377

Львівський національний аграрний університет

© О. Березівська, З. Березівський, 2021

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2021.01-02.103>

Березівська О., Березівський З. Стан і перспективи розвитку туристичної галузі у Львівській області

Обґрунтовано теоретичні основи та методичні підходи до дослідження стану розвитку туристичної галузі у Львівській області та визначено основні тенденції змін на перспективу. Більшість проблем, пов'язаних із розвитком туристичної галузі, залишаються малодослідженими та потребують подальшого опрацювання. Саме це засвідчує новизну, актуальність і доцільність подальшого наукового дослідження. Описано методiku дослідження стану туристичної галузі Львівської області, яка базується на використанні низки загальнонаукових методів. Завдяки цим методам обґрунтовано тенденції змін на перспективу в туристичній галузі Львівської області. Сьогодні в області розвивається широкий діапазон різних видів туризму, тому досить розвинута мережа підприємств, які обслуговують туристичну індустрію. Наявний потужний туристичний потенціал свідчить про те, що розвиток туристичної галузі став одним із пріоритетних економічних напрямів Львівської області. Аналізуючи туристичний потік Львівщини, слід вказати на тенденцію до зростання загальної кількості туристів, у тому числі в'їзних і виїзних. Хоча кількість внутрішніх туристів та екскурсантів значно зменшилась. У структурі в'їзних туристів (іноземних громадян), що відвідали Львівську область, найбільшу питому вагу посідали туристи з Польщі, що зумовлено близькістю державного кордону. У структурі виїзних туристів із Львівської області це туристи, які прямували до Єгипту, Туреччини, Болгарії, тобто до країн із потужними морськими курортами переважно в період їхніх літніх відпусток. За результатами проведеного дослідження наведено відповідні висновки.

Ключові слова: туристична галузь, туристично-рекреаційний потенціал, туристичний потік, в'їзні туристи, виїзні туристи, внутрішні туристи.

Berezivska O., Berezivskiy Z. Status and prospects of development of the tourism industry in Lviv region

Theoretical fundamentals and methodical approaches to the study of the conditions of the tourism industry development in Lviv region are substantiated and the main tendencies of the future changes are determined. Many of the problems associated with the development of the tourism industry remain unexplored and need further elaboration. This aspect testifies to the novelty, relevance and expediency of further research. The method of research of the conditions of the tourist branch of Lviv area, which is based on use of a number of general scientific methods, is described. Thanks to these methods, the tendencies of changes for the future development of the tourism industry of Lviv region are substantiated. Today in the Lviv region, a wide range of different types of tourism is developing and therefore there is a well-developed network of enterprises that serve the tourism industry. The available strong tourist potential indicates that development of the tourism industry has become one of the most priority economic areas of Lviv region.

Analyzing the tourist flow of Lviv region, it is necessary to point out the tendency to increase the total number of tourists, including inbound and outbound. Although the number of domestic tourists and excursionists has decreased significantly. In the structure of incoming tourists (foreign citizens), who visited the Lviv region, the largest share was occupied by the tourists from Poland, due to the proximity of the state border. In the structure of outbound tourists from Lviv region, the largest share was occupied by tourists traveling to Egypt,

Turkey, Bulgaria, i.e. to the countries with powerful seaside resorts, mainly during their summer vacations. According to the results of the study, the relevant conclusions are given.

Key words: *tourism industry, tourist and recreational potential, tourist flow, inbound tourists, outbound tourists, domestic tourists.*

Постановка проблеми. Одна з найрозвиненіших сфер економіки України – туризм – сприяє розширенню політичних, економічних, культурних відносин між різними країнами та народами. Масовий розвиток туристичної діяльності дає змогу мільйонам людей розширювати свій світогляд, знайомитись з історією, надбаннями світової культури й традиціями інших країн.

Світове значення туристичної галузі постійно зростає, що пов'язано з важливістю її ролі для розвитку міжнародних відносин та економіки як окремих регіонів, так і цілих країн. Завдяки проведенню правильної економічної та культурної політики туризм є чинником стабільності та зміцнення міждержавних зв'язків і сприяє формуванню позитивного іміджу та престижу на світовій арені як України загалом, так і Львівської області зокрема.

Проте великою проблемою залишається відсутність належної інфраструктури. Тому виникає потреба в якісному ремонті застарілих закладів розміщення та побудові нових. На жаль, нині передусім ремонтують автодори загальнодержавного значення. Тоді як велика кількість туристичних об'єктів розташована у сільській місцевості, куди складно дістатись через відсутність або неналежний стан доріг. Недостатнє фінансування також припадає на облаштування локацій для короткочасного відпочинку, гірських притулків, розміщення інформаційно-туристичних знаків тощо.

Не всі об'єкти культурно-історичної спадщини у Львівській області перебувають у належному стані, хоча наявність цих історичних споруд дуже важлива для розвитку туризму. Суттєвою проблемою є недостатнє фінансування музеїв, оскільки більшість коштів іде на оплату праці та комунальних послуг. Наслідком цього є застаріла матеріально-технічна база музеїв, яку практично не оновлюють. За кордоном музеї – дуже важлива складова туристично-

рекреаційного потенціалу, тому там постійно оновлюють матеріально-технічну базу, експозиційні площі, реконструюють пам'ятки історії та архітектури тощо. Усі ці чинники, власне, і сприяють високій популярності іноземних музеїв серед туристів та, завдяки цьому, суттєвим надходженням до державних бюджетів іноземних країн.

Окреслені проблеми можуть неабияк відлякувати частину іноземних туристів, що негативно позначиться на розвитку туризму у Львівській області. Тому вони потребують негайного вирішення, що зробити без втручання державних органів влади буде надзвичайно важко.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стану та перспектив розвитку туристичної галузі Львівської області постійно перебувають у полі зору вчених України. Зокрема такі дослідження відображені в наукових працях В. Буторіна (2016), В. Величко (2013), Р. Дудяка, О. Березівської та С. Бугіль (2018), С. Дутчак (2011), В. Кифяк (2010), М. Назарук (2018), М. Ступеня, Р. Дудяка, Р. Ступеня та З. Рижок (2018).

Принциповим моментом у дослідженні стану туристичного потенціалу регіону є аналіз його як системи. На наш погляд, найповнішим до його вивчення є підхід учених М. Ступеня, Н. Ступеня, Н. Хомич та З. Рижок (2019), згідно з яким «перед туристично-рекреаційною галуззю України та її курортно-рекреаційним сегментом, у тому числі санаторно-курортною індустрією, стоїть завдання продовження інтеграції української туристично-рекреаційної діяльності у світову, переважно на основі збільшення залучення зарубіжних громадян».

Науковці Р. Дудяк, О. Березівська та С. Бугіль (2018) наголошують на тому, що сьогодні галузь туризму безпосередньо відображає платоспроможний стан кожного українця. Девальвація гривні і скорочення доходів істотно знизили частку виїзного

туризму, проте стали сприятливим чинником для розвитку внутрішнього.

Дослідники М. Ступень, Р. Дудяк, Р. Ступень та З. Рижок (2018) вважають, що перетворення Львівської області на туристичну зону з європейським рівнем сервісу та безпеки принципово змінить обличчя як регіону, так і держави.

Постановка завдання. Метою нашого наукового дослідження були аналіз стану туристичної галузі Львівської області та обґрунтування перспектив її розвитку. Виходячи з поставленої мети, основними завданнями стали обґрунтування тенденцій змін у туристичній галузі Львівської області, а також встановлення найважливіших чинників впливу на неї.

Методика дослідження та матеріали. Методика дослідження стану туристичної галузі Львівської області передбачає використання низки загальнонаукових методів, таких як статистичний, розрахунково-конструктивний, монографічний, нормативно-інструктивний та економіко-математичний. У ході наукового дослідження використали нормативно-законодавчу базу з питань розвитку туристичної галузі.

Виклад основного матеріалу. Львівщина відома як одне з найкращих в Україні місць рекреації й туризму. В області налічують 400 територій і об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема державний природний заповідник «Розточчя», 33 заказники, 240 пам'яток природи, 55 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 61 заповідне урочище. Потужною зоною сільського туризму є південь Львівської області, а саме територія Українських Карпат та Прикарпаття. Найбільшими центрами пізнавального туризму є Львів та низка старовинних міст області з їхніми історико-архітектурними пам'ятками, такі як Жовква, Дрогобич, Городок, Самбір, Золочів тощо.

Особливе багатство Галичини – великі запаси мінеральних вод. На території Львівської області функціонує чотири родовища лікувальних мінеральних вод типу

«Нафтусі», на базі яких діють лікувальні курорти та санаторно-оздоровчі заклади в таких містах як Моршин, Немирів, Східниця, Трускавець, Шкло тощо.

Львівська область нагадує музей просто неба, оскільки на її території – понад 2000 історичних, архітектурних і культурних пам'яток. Львів – скарбниця національних ідей та культури, економічний, освітній та культурний центр Заходу України. Тут багато музеїв, картинних галерей і театрів. У області збереглася велика кількість старовинних церков. На її території розташовано 1235 культових споруд, з яких 999 – пам'ятки архітектури (Назарук, 2018).

Наявність такої багатой історико-культурної спадщини безпосередньо сприяє великій кількості туристів, які прибувають до Львівської області з різних країн світу. Саме тому Львівщина протягом тривалого часу утримує першість серед найпопулярніших туристичних регіонів України з широким діапазоном різних видів туризму.

На нашу думку, основними проблемами розвитку туристичної галузі у Львівській області є:

- ✓ неефективна державна політика у сфері туризму та відсутність державного фінансування галузі;
- ✓ відсутність чіткого планування механізму освоєння перспективних туристичних територій та їхнього фінансування;
- ✓ невідповідність якості й рівня обслуговування європейським стандартам;
- ✓ слаборозвинена туристична інфраструктура;
- ✓ несприятлива епідеміологічна ситуація, спричинена пандемією коронавірусної інфекції COVID-19;
- ✓ низька кваліфікація фахівців, зайнятих у сфері туризму;
- ✓ низька конкурентоспроможність об'єктів історико-культурної спадщини, що спричинено застарілою матеріально-технічною базою, занедбаним та напівзруйнованим станом і відсутністю державного фінансування;
- ✓ порушення правил використання природних ресурсів, охорони навколишнього

середовища та, як наслідок, незадовільна екологічна ситуація тощо.

Аналізуючи туристичний потік протягом 2017–2019 рр., слід вказати на тенденцію до зростання загальної кількості туристів, у тому числі в'їзних і виїзних, хоча кількість внутрішніх туристів значно зменшилась (рис. 1).

Наявний потужний туристичний потенціал свідчить про те, що розвиток туристичної галузі став одним із пріоритетних економічних напрямів у Львівській області (табл. 1).

Проведений аналіз засвідчує, що у структурі в'їзних туристів (іноземних громадян), що відвідали Львівську область у

2019 р., найбільшу питому вагу мали туристи з Польщі, що зумовлено близькістю державного кордону з цією країною.

Аналізуючи структуру туристичного потоку Львівської області у 2019 році, можемо зауважити, що найбільшу питому вагу мали виїзні туристи (громадяни України, які подорожували за кордон), далі йдуть внутрішні та в'їзні туристи (іноземні туристи) (рис. 2). Виїзних туристів більше, тому що туристичні подорожі громадян України переважно зумовлені бажанням людей відпочити та оздоровитися під час відпусток у країнах зі сприятливими кліматичними умовами.

*Рис. 1. Динаміка кількості туристів та екскурсантів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності Львівської області, осіб**
 *Джерело: (Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 1; Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 2).

Таблиця 1

Розподіл в'їзних туристів (іноземних громадян), що відвідали Львівську область, за країнами світу у 2019 році *

Показник	2019 р.	
	осіб	%
1	2	3
Загальна кількість в'їзних туристів	7 929	100,0
у т.ч. : Австрія	945	11,9

Продовження табл. 1

1	2	3
Азербайджан	997	12,7
Білорусь	950	12,1
Ізраїль	28	0,4
Італія	117	1,5
Молдова	294	3,7
Німеччина	217	2,3
Польща	3 288	41,6
Російська Федерація	70	0,9
Словаччина	8	0,1
США	161	2,0
Туреччина	40	0,5
Чехія	17	0,2
інші країни	797	10,1

**Джерело: (Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 1.; Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 2).*

2019 р.

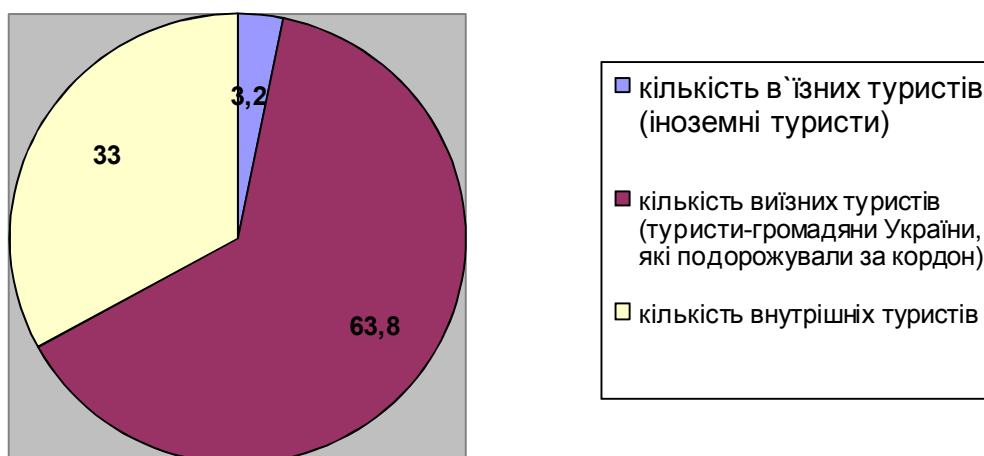

Рис. 2. Структура туристичного потоку Львівської області у 2019 р., % *

**Джерело: (Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 1.; Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 2).*

Таблиця 2

Розподіл виїзних туристів (громадян України) із Львівської області за країнами їхніх подорожей у 2019 році *

Показник	2019 р.	
	осіб	%
1	2	3
Загальна кількість виїзних туристів	159164	100,0
у т.ч.: Австрія	998	0,7
Болгарія	20 811	13,1
Греція	4 144	2,6
Єгипет	40 987	25,7

Продовження табл. 2

1	2	3
Ізраїль	1 076	0,7
Італія	8 202	5,2
Німеччина	5 449	3,4
Польща	2 678	1,7
США	179	0,1
Туреччина	33 616	21,1
Угорщина	11 341	7,1
Франція	6 055	3,8
Хорватія	1 871	1,2
Чехія	7 022	4,3
Чорногорія	3 348	2,1
інші країни	11 387	7,2

**Джерело: (Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 1; Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік, 2020, ч. 2).*

Це підтверджують показники розподілу виїзних туристів (громадян України) із Львівської області за країнами їхніх подорожей у 2019 році (табл. 2). Як бачимо, у структурі виїзних туристів із Львівської області найбільшу питому вагу мали туристи, які прямували до Єгипту, Туреччини та Болгарії, тобто країн із потужними курортами з виходом на морське узбережжя. Міграція виїзних туристів була прив'язана переважно до їхньої літньої відпустки.

Висновки. Для повноцінного розвитку туристичної галузі у Львівській області необхідно вжити таких заходів:

- ✓ державним органам влади розвинути сприятливу туристичну політику Львівщини для формування цілісного туристичного продукту;
- ✓ ліквідувати диспропорції туристичного освоєння територій Львівської області як комплексного елемента розвитку;
- ✓ впровадити нові технології організації та обслуговування відпочинку;

- ✓ диверсифікувати туристичні послуги за рахунок інновацій та розвитку наявного у Львівській області туристично-рекреаційного потенціалу;

- ✓ у розробці туристичних маршрутів обов'язково враховувати карантинні обмеження, пов'язані зі світовою пандемією коронавірусної інфекції COVID-19;

- ✓ розширити можливості для залучення наукових працівників сфери туризму до створення принципово нової логістичної моделі сталого розвитку галузі;

- ✓ забезпечити легалізацію діяльності приватних домоволодінь та місць розміщення туристів через надання для них пільг;

- ✓ ощадливо підходити до використання природно-кліматичних ресурсів та сформувати ефективну систему управління ними;

- ✓ сформувати позитивний міжнародний та внутрішній імідж Львівської області, що сприятиме стимулюванню іноземних та внутрішніх інвестицій у її туристичну галузь.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Буторіна, В. Б., 2016. Взаємовплив підприємств туристичної інфраструктури і національного туризму в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 12, с. 211–214.

Величко, В. В., 2013. *Організація рекреаційних послуг*. Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова.

Дудяк, Р., Березівська, О. та Бугіль, С., 2018. Маркетингова цінова політика на ринку туристичних послуг. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*, 25, с. 149–154.

Дутчак, С. В., 2011. *Управління регіональним розвитком туризму: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Чернівці.

Кифяк, В Ф., 2010. *Стратегія розвитку територіальних рекреаційних систем: теорія, методологія, практика*: монографія. Київ.

Назарук, М. М. (ред.), 2018. *Львівська область: природні умови та ресурси*: монографія. Львів: Видавництво Старого Лева.

Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік. Ч. 1. 2020. Львів: Головне управління статистики у Львівській області.

Статистичний щорічник Львівської області за 2019 рік. Ч. 2: Міста та райони. 2020. Львів: Головне управління статистики у Львівській області.

Ступень, М., Дудяк, Р., Ступень, Р. та Рижок, З., 2018. Проблеми розвитку галузі туризму у Львівській області. *Аграрна економіка*, 11 (3–4), с. 48–54.

Ступень, М., Ступень, Н., Хомич, Н. та Рижок, З., 2019. Аналіз розвитку туристичної галузі на рекреаційних територіях. *Аграрна економіка*, 12 (3–4), с. 33–39.

Стаття надійшла 21.05.2021

